

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/97396,Roj-poluje-na-generalna-Proba-porwania-Piotra-Jaroszewicza.htm>

Oddział NZW pod dowództwem st. sierż. Mieczysława Dziemieszkiewicza ps. „Rój” (pośrodku) w 1948 r. Fot. ze zbiorów AIPN

ARTYKUŁ

„Rój” poluje na generała. Próba porwania Piotra Jaroszewicza

OKRES HISTORYCZNY

(1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: ELŻBIETA STRZESZEWSKA 14.12.2022

W 1950 r. żołnierze Narodowego Zjednoczenia Wojskowego pod dowództwem starszego sierżanta Mieczysława Dziemieszkiewicza ps. „Rój” podjęli próbę porwania wiceministra obrony narodowej i późniejszego premiera, gen. Piotra

Jaroszewicza.

Jesienią 1950 r. bezpieka pozyskała nowego współpracownika, któremu nadano ps. „Zieliński”. Był to Bronisław Olewiński, były żołnierz oddziału „Roja” o ps. „Zajac”. Przekazał on funkcjonariuszom UB dane dotyczące znanych mu żołnierzy Narodowego Zrzeszenia Wojskowego oraz współpracowników „Roja”, tzw. „meliniarzy”. Wspomniał również o zasłyszanych w trakcie pobytu w oddziale planach porwania

„[...] jednego generała, który posiada rodzinę na powiat Garwolin i często przyjeżdża do swojej rodziny”.

Informację tę miał otrzymać od Bronisława Gniazdowskiego ps. „Mazur”, z którym zaprzyjaźnił się w czasie pobytu w oddziale.

Po otrzymaniu doniesienia i przeprowadzeniu wywiadu ustalono, że generałem, o którym mówił agent „Zieliński” jest „generał Jarosiewicz, który posiada rodzinę na terenie powiatu Garwolin”.

Piotr Jaroszewicz. Zdjęcie dołączone do ankiety złożonej w Biurze Dowodów Osobistych w Warszawie w 1953 r. Fot. ze zbiorów AIPN

Zaświadczenie
o przebiegu służby wojskowej

J A N O S S E W I C Z Piotr

1. Nazwisko i imię: J A N O S S E W I C Z Piotr

2. Stopień wojskowy: P ł k o n i k

3. Zajmowane stanowisko: 3. Wiceministra Obrony Narodowej

4. Przebieg służby wojskowej od początku pracy zawodowej:

Od	Do	Stanowisko i miejsce służby
19.1.1945	19.7.1945	Magazynier w Bryg. Piech.
19.7.1945	28.11.1945	Ofic. 7. Kom. 7. Armii w Z.S.R.
28.11.1945	1.1.1946	Instruktor propag. w 7. Armii w Z.S.R.
1.1.1946	1.5.1946	Instruktor propag. w 7. Armii w Z.S.R.
1.5.1946	1.10.1946	Ofic. szefa w 7. Armii w Z.S.R.
1.10.1946	12.9.1946	Ofic. szefa w 7. Armii w Z.S.R.
12.9.1946	16.10.1946	Ofic. szefa w 7. Armii w Z.S.R.
16.10.1946	25.11.1946	Ofic. szefa w 7. Armii w Z.S.R.
25.11.1946	15.1.1947	Ofic. szefa w 7. Armii w Z.S.R.
15.1.1947	29.10.1947	Ofic. szefa w 7. Armii w Z.S.R.
29.10.1947		Ofic. szefa w 7. Armii w Z.S.R.

1946. Podpis

Zaświadczenie o przebiegu służby wojskowej płk. Piotra Jaroszewicza, pozostającego od 29 października 1945 r. na stanowisku 3 wiceministra obrony narodowej. Z wnioskiem awansowym na nadanie mu stopnia generała brygady wystąpiono 11 grudnia 1945 r. Fot. ze zbiorów AIPN

Przyszły premier na celowniku „Roja”

Wspomnianym wyżej „generałem Jarosiewiczem” był Piotr Jaroszewicz, będący wówczas trzecim wiceministrem obrony narodowej. Służbę wojskową rozpoczynał w 1943 r. od stanowiska magazyniera i pisarza w 2. Dywizji Piechoty 1. Korpusu Polskich Sił Zbrojnych w ZSRS.

Jednak szybko, jak sam wspominał, na własną prośbę został „wcielony do aparatu polityczno-wychowawczego, jako zastępca dowódcy do spraw pol.-wych. 7. komp. strzeleckiej 3. batalionu 4. pp”.

Później ukończył 6-tygodniowy kurs oficerski i kurs oficerów polityczno-wychowawczych przy 1. Korpusie. W następnych latach kontynuował swoją karierę jako oficer polityczno-wychowawczy, by w 1945 r. objąć najpierw stanowisko szefa Głównego Zarządu Polityczno-Wychowawczego WP, a następnie zostać trzecim

wiceministrem obrony narodowej. Od 1945 r. był generałem brygady, a w listopadzie 1950 r. został awansowany do stopnia generała dywizji.

Gen. dyw. Piotr Jaroszewicz. Fot. ze zbiorów AIPN

WNIOSEK O MIANOWANIE

Nazwa jednostki organizacyjnej wojskowej		do stopnia	generała dywizji	Szczegółowa opinia przedkłada się osobno
1. Nazwisko, imię, nazwisko matki	2. JAROSZEWSKI Piotr	3. Stopień	Konstytucyjny	
4. Data awansu	Główny Zastępca Ministra W.P. Ministerstwo O.N.	5. Data awansu	Zakończony awansem w dniu	
6. Wzrost	182 cm	7. Ciężar ciała	75 kg	
8. Data przyjęcia do służby	1914 r.	9. Data przyjęcia do służby	1914 r.	
10. Stan cywilny	nie ślubny	11. Stan cywilny	nie ślubny	
12. Wzrost	182 cm	13. Ciężar ciała	75 kg	
14. Stan cywilny	nie ślubny	15. Stan cywilny	nie ślubny	
Szczegółowa opinia przedkładającego do mianowania:				
General Jaroszewicz jest zdolnym organizatorem, posiada duże inicjatywy przy organizowaniu i podniesieniu na dostateczny poziom służby zaopatrzenia Wojska Polskiego. Jest bardzo pracowity i wymagający od swoich podwładnych. Politycznie bardzo stabilny. Zastępca na stanowisku stopnia generała dywizji.				
Zona Dróg (zawijać, aby spr. załączonych)		Data: 10 11 1950 r.		

Wniosek o mianowanie Piotra Jaroszewicza do stopnia generała dywizji, 10 listopada 1950 r. Fot. ze zbiorów AIPN

Piotr Jaroszewicz był związany z powiatem garwolińskim już przed 1939 r. Pracował jako nauczyciel w szkołach powszechnych w: Borowie, Michałowce i Pilawie. W 1937 r. zawarł związek małżeński z Oksaną Stefurak, córką Grzegorza Stefuraka, nauczyciela w szkole rolniczej w Miętym. Po II wojnie światowej odwiedzał te okolice głównie ze względu na rodzinę żony: teścia oraz szwagierkę – Orysię (Irenę?) Witkowską i jej męża, którzy mieszkali w budynku szkoły. Wizyty stały się rzadsze po śmierci teścia (w 1948 lub 1949 r.) i wyprowadzce rodziny w okolice Warszawy.

Gen. Jaroszewicz odwiedzał w Miętym również znajomych. W 1950 r. przebywał tam na pocz. kwietnia i w końcu maja 1950 r. jako gość Stanisława Felbura, dyrektora szkoły rolniczej w Miętym, z którym utrzymywał przyjacielskie stosunki.

**Oddział NZW pod dowództwem
st. sierż. Mieczysława
Dziemieszkiewicza ps. „Rój”
(pośrodku) w 1948 r. Fot. ze
zbiorów AIPN**

„Pszczółka”

Według agenta „Zielińskiego” „Rój” dowiedział się o wizytach Jaroszewicza wiosną 1950 r. od swego współpracownika na terenie powiatu garwolińskiego o ps. „Pszczółka”. Miał on podać „Rojowi” datę przyjazdu Jaroszewicza do rodziny i zaproponować, „aby ten zlikwidował tegoż generała”.

Zgodnie z aktami sprawy:

„[...] »Rój« założył zasadzkę, lecz przed tym »Pszczółka« pokazał »Rojowi« tegoż generała, który był w towarzystwie dwóch pułkowników. »Rój« zakładając zasadzkę spóźnił się na pięć minut i generał zdążył odjechać przed założeniem zasadzki. »Rój« zakładając zasadzkę miał taki plan, że po zatrzymaniu samochodu dwóch pułkowników zlikwiduje na miejscu, zabierając im buty i spodnie, natomiast generała weźmie do niewoli i wystosuje pismo do M.B.P. stawiając warunek wypuszczenia żywcem generała za cenę zwolnienia z więzienia wszystkich ludzi z terenu pow. Ciechanów aresztowanych za współpracę z bandą »Roja«”.

Akcja nie powiodła się, ale „Rój” nie zamierzał zrezygnować z planu uprowadzenia gen. Jaroszewicza. Nakazał „Pszczółce”, aby ten ustalił datę kolejnej wizyty Jaroszewicza w Miętym i mu ją przekazał.

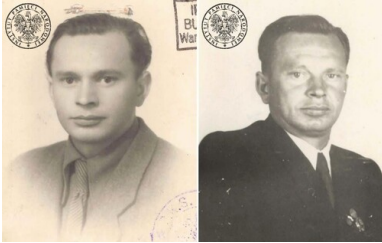

**Oddział NZW pod dowództwem
st. sierż. Mieczysława
Dziemiewicza ps. „Rój”
(klęczy, pierwszy od prawej)
podczas ćwiczeń w 1948 r. Fot. ze
zbiorów AIPN**

W związku z uzyskanym doniesieniem Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Garwolinie wszczęło śledztwo mające ustalić tożsamość „Pszczółki”, o którym wiadano jedynie tyle, że był on człowiekiem w średnim wieku, przed wojną zawodowym oficerem lub podoficerem, mieszkał w Miętym lub bliskiej okolicy i pozostawał w przyjacielskich stosunkach z rodziną gen. Jaroszewicza (jak określono w aktach: „był dobrym znajomym i częstym gościem”).

W ramach śledztwa uruchomiono agenturę oraz sieć „osób zaufanych” i wytypowano osoby kontaktujące się z generałem i rodziną Witkowskich. Pierwszymi podejrzanymi byli Stanisław i Stefania Felburowie, u których generał bywał, a którzy przyjaźnili się z Witkowskimi.

Zwrócono uwagę również na Feliksa Gniazdowskiego – nauczyciela w szkole w Miętym od 1949 r. do grudnia 1950 r. Co prawda nie utrzymywał z nikim zbyt zażyłych kontaktów, ale uznano za podejrzanego, że wyjechał nagle w nieznanym kierunku. Dodatkowo, ze względu na nazwisko, domniemywano, że mógł być spokrewniony z „Mazurem”.

Kpt. Stanisław Zaperty, szef PUBP w Garwolinie w latach 1949-1951 oraz 1953-1957, odpowiadający za dochodzenie w sprawie identyfikacji współpracownika NZW o ps. „Pszczółka”, inicjatora akcji uprowadzenia gen. Piotra Jaroszewicza w 1950 r. Zdjęcia pochodzą z 1944 r. (po lewej) oraz z 1957 r. Fot. ze zbiorów AIPN

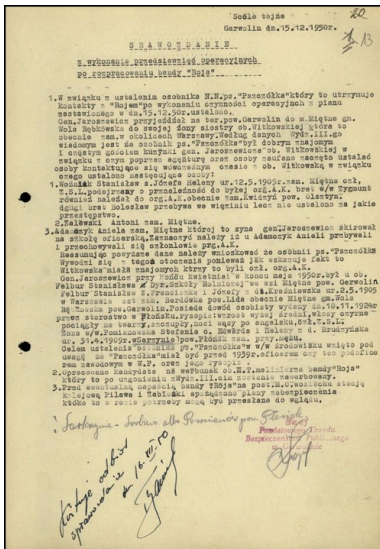
Wiatr w polu

W trakcie dochodzenia PUBP w Garwolinie wytypował również innych mieszkańców Miętym, którzy często bywali w domu Witkowskich i mogli znać gen. Jaroszewicza, ale (jak stwierdził kpt. Stanisław Zaperty, szef PUBP):

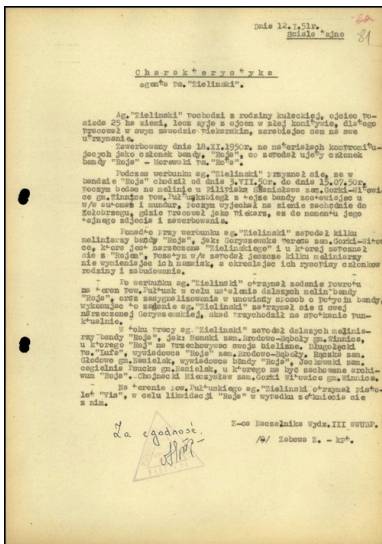
„Co do ustalenia kto by przychodził z oficerów lub podoficerów przed 39 do rodziny Jaroszewicza nie ustalono z powodu tego że do Rodziny tej bardzo często schodzili się najrozmańcisi ludzie i bardzo często

były wyprawiane różne bale i przyjęcia u Witkowskich”.

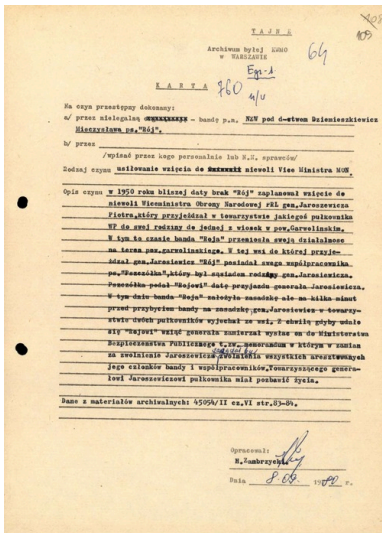
W wyniku tego nie ustalono personaliów osobnika o ps. „Pszczółka”, który miał „rzekomo powiadomić »Roja« o przyjeździe Generała Jarosiewicza na teren powiatu Garwolin”. Kilka miesięcy później, w nocy z 13 na 14 kwietnia 1951 r., „Rój” poległ w walce w trakcie obławy zorganizowanej przez funkcjonariuszy UB i żołnierzy KBW w Szyszkach w pow. pułtuskim, co położyło kres ewentualnym planom ponownego uprowadzenia gen. Piotra Jaroszewicza.

Sprawozdanie z wykonania przedsięwzięć operacyjnych po rozpracowaniu bandy „Roj” dotyczące identyfikacji współpracownika NZW o ps. „Pszczółka”, przedstawione przez kpt. Stanisława Zapertego, szefa PUBP w Garwolinie, w dniu 15 grudnia 1950 r. Fot. ze zbiorów AIPN

Charakterystyka agenta ps. „Zieliński”, sporządzona przez kpt. Zdzisława Zabawę, zastępcę naczelnika Wydziału III WUBP w Warszawie, 12 stycznia 1951 r. Fot. ze zbiorów AIPN

Karta na „czyn przestępny”, zawiera informacje pochodzące z akt dotyczących spraw agenturalnego rozpracowania członków nielegalnej organizacji

NZW pod dowództwem
Mieczysława Dziemiszkiwicza
ps. „Rój” o kryptonimach:
„Zbiry” i „Rozbitki”. Fot. ze
zbiorów AIPN

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ